

משפט עברי

עדכון מס' 6 לתוכנית הלימודים
לחטיבה העליונה
חמש יחידות לימוד

מוגש על ידי עמותת

"נוער שוחר משפט עברי"

ת.ד. 2662 נתניה, 42126

נתניה, כסלו, תשע"ה

עורך התוכנית

הרב עו"ד יהושע בן מאיר.

יעוץ חינוכי

פרופ' יהודה איזנברג, ביה"ס לחינוך, אוניברסיטת בר אילן.

ד"ר רפי אהרנסון, ביה"ס לחינוך, אוניברסיטת בר אילן.

יעוץ מדעי

פרופ' אליאב שוחטמן, לשעבר, דיקן מכללת "שערי משפט" הוד השרון, הפקולטה למשפטים
האוני' העברית הר הצופים, יו"ר הוועדה הלימודית של העמותה.

וועדה מייעצת

פרופ' שלום אלבק – הפקולטה למשפטים אוניברסיטת בר אילן.

ד"ר בן ציון אליאש – הפקולטה למשפטים אוניברסיטת תל אביב, יו"ר הוועד המנהל של
העמותה.

פרופ' אהרן קירשנבאום – הפקולטה למשפטים, המרכז הבינתחומי בהרצליה, יו"ר
העמותה.

פרופ' אליאב שוחטמן – לשעבר, דיקן מכללת "שערי משפט" הוד השרון, הפקולטה למשפטים
האוני' העברית הר הצופים, יו"ר הוועדה הלימודית של העמותה.

עריכה והבאה לדפוס

עו"ד יצחק דרוקר – מנכ"ל העמותה

תוכן העניינים

5	א. מבוא
5	ב. תפיסות היסוד
5	1. רקע
6	2. הצרכים שתוכנית זו באה לספק
6	(א) צרכים רגשיים
6	(ב) צרכי הידע והדעת
7	(ג) צרכים חברתיים
8	3. מטרות התכנית
8	(א) מטרות חינוכיות-קוגניטיביות
10	(ב) מטרות חינוכיות-רגשיות
10	ג. מבנה כללי של התוכנית
10	1. קורס בסיסי, ערכי חוק ומשפט בישראל
10	2. קורס מתקדם: סוגיות במשפט עברי ובמשפט הנוהג
11	3. יחידת לימוד חמישית
12	ד. תיאור הקורסים לפרטיהם
12	1. קורס בסיסי – ערכי חוק ומשפט בישראל
12	(א) מבואות ומושגים בתורת המשפט
12	(ב) דיני עונשין
12	(ג) דיני ראיות
13	(ד) משפט אזרחי
13	(ה) משפט ציבורי
13	(ו) רפואה ומשפט
13	(ז) משפחה וירושה
14	(ח) כללי
14	(ט) ביקורים בבתי משפט, משפטים מבוזזים, ימי עיון והרצאות.
15	2. קורס מתקדם – סוגיות במשפט עברי ובמשפט הנוהג
15	(א) המשפט העברי.
15	(ב) המשפט הישראלי.
15	(ג) סדנא לכתובת עבודות.
15	(ד) סוגיות במשפט עברי ובמשפט ישראלי
16	1. סוגיות בזכויות האזרח, דמוקרטיה ומורשת ישראל
16	(א) מאסר לשם כפיית פירעון חובות
16	(ב) מעצר לפני הכרעת דין
16	(ג) השמירה על זכויות האדם במהלך ההליך השיפוטי – עינוי הדין
16	(ד) השמירה על זכויות האדם במהלך ההליך השיפוטי – השוואת בעלי דין

17	(ה) השמירה על זכויות האדם במהלך הענישה
17	(ו) תקנת השבים (ריהבליטציה)
17	(ז) הפלות מלאכותיות
18	(ח) ניתוחי מתים
18	2. סוגיות במשפט אזרחי
18	<i>חוק השומרים</i>
18	(א) סוגי השומרים והיקף אחריותם
18	(ב) היווצרות יחסי שמירה מאליהם
18	(ג) שומר שמסר לשומר
19	(ד) תחילתו בפשיעה וסופו באונס
19	(ה) אחריות השוכר
19	(ו) אחריות האומן
19	<i>חוק החוזים</i>
19	(א) טעות והטעיה – דברים שבלב
20	(ב) יסודות הטעות בסעיף 14 (א) של חוק החוזים
20	(ג) יסודות הטעות בסעיף 14 (ב) של חוק החוזים
20	(ד) סוגים שונים של טעות (סעיף 14 (ד)) של חוק החוזים
20	(ה) סוגים שונים של טעות (סעיף 14 (ד)) של חוק החוזים
20	(ו) סוגים שונים של טעות (סעיף 14 (ד)) של חוק החוזים
20	(ז) הסכמי פשרה וטעות סופר
20	(ח) הטעיה
21	3. ענישה גופנית לצרכי חינוך – זכויות הילד
21	(א) המשפט הישראלי
21	(ב) המשפט העברי
21	(ג) משפט זר
21	<i>השבת אבידה</i>
21	(ה) הצגת עבודות שנתיות על ידי התלמידים
21	(ו) ימי עיון וסמינרים
21	(ז) יחידת לימוד חמישית
22	ה. ביבליוגרפיה
22	1. ספרות – ספרי יסוד ומאמרי מלומדים
24	2. ספרי משפט
24	3. מבחר פסקי דין
26	ו. דרכי ההוראה והערכה
26	1. דרכי ההוראה
27	2. הבחינה
27	3. משוב

א. מבוא

אגודת נוער שוחר משפט עברי נוסדה בקיץ תשמ"ח (אוגוסט 1988) כדי לבסס את תודעת כיבוד החוק והמשפט בישראל ולקרב את הציבור הישראלי ובני נוער בפרט ליסודות המשפט העברי וערכיו: חירות, צדק, יושר, שלום ושלטון החוק.

הדמוקרטיה, כידוע, איננה עניין של בחירות לכנסת בלבד. היא גם, ואולי בעיקר, שיטת ממשל המבטאת מערכת של ערכים המכוונים את אורח-החיים של היחיד ושל הכלל.

בשנים האחרונות השלימו התלמידים שביקשו להצטרף לתכנית הלימודים של נוער שוחר משפט עברי 5 יחידות לימוד לבגרות, והגיעו להישגים מרשימים לפי כל קנה מידה.

כמו כן, מתגובת התלמידים הנלהבת אנו למדים על חשיבותה העצומה של התוכנית לכלל ולפרט.

ב. תפיסות היסוד

בפרק זה נבקש להבהיר את הרקע והסיבות שהביאו אותנו לחבר תכנית לימודים זו, וללמדה בבתי הספר התיכוניים.

1. הרקע

היה זה אריסטו שטען, כי האדם נפגש בענייני חוק יותר מאשר בשאר עניינים. אולם, על פי רוב, בשנות הלימוד במערכת החינוך אין התלמיד עוסק בלימוד החוק, עקרונותיו ויסודותיו.

עיקרון שלטון החוק, שמירתו וכיבודו, הוא אחד מאבני היסוד של המשטר הדמוקרטי. אי אפשר לשמור על חוק ולכבדו בדרך נאותה אלא מתוך ידיעת עקרונותיו. בשל כך, חינוך לאזרחות פעילה הכרוכה בשותפות בפיתוחה של החברה ונשיאה באחריות לכך, חייב לכלול גם חינוך להכרת החוק, דרכי התפתחותו ויישומו.

אמנם, ידיעת החוק איננה מן המשימות הפשוטות, בפרט במערכת משפט שבה מתקיימת חדשנות חקיקתית ופסיקתית רבה, המרחיבה את היקף תחולתו של המשפט ומעצימה את מורכבותו.

על אף מורכבות זו – ואולי דווקא בגללה – אין החברה רשאית לוותר על הקניית ערכי החוק וידיעת המשפט לציבור הרחב, ובעיקר לאזרחיה הצעירים.

ואולם, שיטת המשפט הישראלית איננה שיטת משפט חדשה, שצמחה לה יש מאין. שיטה זו צמחה על יסודותיו העתיקים של המשפט העברי, על ערכיו, המבטאים את ערכיה של האומה. ערכים אלו, באו לידי ביטוי מעת לעת בהסדרי החקיקה שאימץ לו המחוקק הישראלי, ובשל כך, אין ללמוד את המשפט הישראלי במנותק מן המשפט העברי. יש להכיר את יסודותיו היהודיים של הנושא העומד לדיון, להשוות בינם לבין ההסדר החוקי שהתקבל לבסוף במשפט הישראלי, ובמידה וסטה המחוקק מן העקרונות שהתווה המשפט העברי, לנסות ולהבין את פשר ההבדלים ואת סיבת קיומם.

לשם כך פותחה תוכנית הלימודים שלהלן.

תכנית הלימודים תפגיש את התלמיד עם יסודות החשיבה המשפטית ותגרום לו להבין את עקרונות המשפט, את התפתחותן, את החקיקה, את דרכי פעולתם של בתי המשפט ומערכת אכיפת החוק.

בעקבות ההשתתפות הלימוד תכנית לימודים זו, כך אנו מקווים, יהפוך התלמיד לאזרח הגון, הקשוב לערכיו ועקרונותיו של המשפט הישראלי, ומכוון את התנהגותו בהתאם להם.

2. הצרכים שתוכנית זו באה לספק

תכנית הלימודים מבקשת לענות על צרכים רגשיים, צרכי דעת וצרכים חברתיים כאחד.

(א) צרכים רגשיים

מן ההיבט הרגשי, יש לזכור תחילה שהתכנית מיועדת לתלמידים בכיתות י – י"ב. תלמידים אלו מצויים בעיצומו של תהליך ההתבגרות. תהליך זה מתאפיין בחתירה מתמדת לגיבוש הזהות העצמית של המתבגר.

לפי זיו, בראשיתו של תהליך ההתבגרות מצוי המתבגר במצב של פיזור תפקידים (Role Diffusion) במהלך התהליך מבקש המתבגר ליצור את זהותו העצמית (Role Identity) (זיו, 1984, עמ' 22). בתקופה זו חשוב לטפח במתבגר את תחושת הביטחון המסייעת לו להתמודד עם חוסר הביטחון הכרוך באי קיומה של זהות עצמית.

תחושת חוסר הביטחון עלולה לפתח אדישות או גישה ניהיליסטית הבאה לידי ביטוי בהכרזות כגון: 'שום דבר אינו שווה', 'ממילא לא ניתן להשפיע על המציאות' וכדומה.

יצירת הזהות העצמית כרוכה בגיבוש אידיאולוגיה, השקפת עולם שהמתבגר מזדהה עמה והיא הופכת לאבן יסוד בבניין אישיותו. מתוך פיזור אידיאולוגי הולך המתבגר ומתמקד בהדרגה בהשקפה אידיאולוגית מובנת וברורה לו (זיו, 1984, עמ' 24).

השתכללות הקוגניציה של המתבגר (התבססות ברמה של אופרציות פורמאליות) והתפתחותה של היכולת לעסוק במוסר ובשיפוט מוסרי תורמים לנכונותו של המתבגר להיפתח בפני החברה ולעסוק בשאלות חברתיות הקשורות למוסר חברתי ופוליטיקה.

כפי שמדגיש זיו (זיו, 1984, עמ' 213), עקרונות מוסריים, מדרג ערכים ועמדות פוליטיות הם היבטים שונים אך משלימים של הטוב, הצודק והנכון בתפישת עולמו של היחיד. בגיל ההתבגרות מתפתחת הבשלות האינטלקטואלית המאפשרת, ולמעשה אף תובעת, עניין ומעורבות בנושאים אלה. חברת המבוגרים צריכה להיות ערה לכך ולעזור למתבגרים להתמודד עם תמורות אלה.

תכנית לימודים זו מבקשת ליטול חלק משמעותי בהגשמתו של תפקיד זה.

(ב) צרכי הידע והדעת

מן ההיבט של הקניית הידע והדעת, נזכור שהמשפט עוסק בחתירה מתמדת אל ההסדרה המעשית הראויה לכוון את חיי האדם הפרטי ואת חייה של החברה בכללה.

אמנם, לכל חברה אנושית יש אופי משלה וערכים משלה, ובהתאם לכך גם תפיסת עולם משפטית ייחודית לה. התלמיד, בתכנית הלימודים המוצעת בזאת, יבין את השונות הקיימת בין שיטות משפט שונות, ואת יסודותיה הערכיים של שונות זו.

כמו כן, התלמיד יכיר את העושר המשפטי המצוי במקורותינו, ויכיר בכך שאוצרות המשפט העברי שהוא נחשף אליהם הינם רק חלק קטן מתוך הים העצום של מורשת המשפט של המשפט העברי.

כפי שיפורט בהמשך, התכנית תחולק לשלושה חלקים עיקריים: הקורס הבסיסי, הקורס המתקדם ויחידת עבודת הסיכום.

בקורס הבסיסי יושם דגש על המבנה והטרמינולוגיה המשפטית הבסיסית בכל אחד מענפי המשפט. קורס זה יהיה בעיקרו אינפורמטיבי, ויעסוק במגוון תחומים ונושאים, שבכל אחד מהם יילמדו מושגי היסוד, הגיונם ומשמעותם.

הקורס המתקדם יעסוק בסוגיות נבחרות אשר יציגו בפני התלמיד את הדילמות המשפטיות הקשורות בסוגיות אלה, המבטאות התנגשות של זכויות וערכים ויבין את הדרך שבה בחר המשפט (העברי והישראלי) לאזן ביניהם.

לשם ניתוח מעמיק של דילמות משפטיות אלה, יעשה התלמיד שימוש, בין השאר, במידע ובמושגי היסוד שרכש בקורס הבסיסי.

בד בבד עם הלימודים בקורס המתקדם יכתוב התלמיד עבודת סיכום אשר תביא לידי ביטוי את המידע והמיומנות שרכש התלמיד בקורס הבסיסי ובקורס המתקדם גם יחד.

(ג) צרכים חברתיים

ולבסוף, **מן ההיבט החברתי**, תכנית הלימודים מבקשת לענות על הצרכים המהווים את היסוד והתכלית לקיומה של מערכת החינוך הממלכתי בישראל, כפי שאלו באו לידי ביטוי בסעיף 2 לחוק חינוך ממלכתי, התשי"ג – 1953.

בסעיף זה נאמר שמערכת החינוך נדרשת "להנחיל את העקרונות שבהכרזה על הקמת מדינת ישראל ואת ערכיה של מדינת ישראל כמדינה יהודית ודמוקרטית . . . ולפתח יחס של כבוד לזכויות האדם, לחירויות היסוד, לערכים דמוקרטיים, לשמירת החוק, לתרבותו ולהשקפותיו של הזולת וכן לחנך לחתירה לשלום ולסובלנות ביחסים בין בני האדם ובין עמים" (ס"ק (2)).

כמו כן, החינוך בישראל נועד גם "ללמד את תורת ישראל, תולדות העם היהודי, מורשת ישראל והמסורת היהודית, להנחיל את תודעת זכר השואה והגבורה, לחנך לכבד" (ס"ק (4)).

ולבסוף, מערכת החינוך בישראל נדרשת גם "לטפח מעורבות בחיי החברה הישראלית, נכונות לקבל תפקידים ולמלאם מתוך מסירות ואחריות, רצון לעזרה הדדית, תרומה לקהילה התנדבות וחתירה לצדק חברתי במדינת ישראל" (ס"ק (9)).

מטרות אלו הן הבריח התיכון של כל מערכת החינוך בישראל, מאז ומתמיד. רישומה של הזיקה למורשת ישראל ולמסורת היהודית ניכרת היטב בתוכניות הלימודים הרבות שמשמשות את בתי הספר מאז ראשית ימיה של ההתנחלות הציונית בארץ ישראל במאה ה – 19.

צרכים אלה של החברה באים לידי ביטוי גם בנושאים השנתיים של המזכירות הפדגוגיות של משרד החינוך, העוסקים במורשת ישראל, בחוק ובמשפט.

צרכים אלו באו לידי ביטוי גם בהמלצותיה של ועדת שנהר ("עם ועולם": תרבות יהודית בעולם משתנה – המלצות הוועדה לבדיקת לימודי היהדות בחינוך הממלכתי, ירושלים, אב, התשנ"ד).

תכנית לימודים זו מבקשת לסייע במתן מענה לצרכים האמורים.

צורך נוסף שתכנית הלימודים מבקשת לענות עליו הוא הצורך החברתי לאחות שסעים בין חלקים בחברה ולקדם הידברות בין חלקיה השונים של החברה. תכנית הלימודים נלמדת במסגרות שבהן נוטלים חלק דתיים ושאינם דתיים, ובשל כך גלום בה פוטנציאל רב לגישור בין דתיים לשאינם דתיים. 8.

3. מטרות התוכנית

את מטרותיה של התכנית ניתן לסווג תחת שתי קטגוריות: מטרות חינוכיות-קוגניטיביות ומטרות חינוכיות-רגשיות.

1. מטרות חינוכיות-קוגניטיביות¹

(1) התלמיד יכיר מושגים שונים בתורת המשפט, ובכלל זה:

א. יבאר בלשונו מושגים כמו: מערכת משפטית, נורמה משפטית, צדק, אמת, מוסר ומשפט, פרשנות משפטית, יציבות הדין, לאקונה, משפט פלילי וענישה, משפט אזרחי, משפט קונסטיטוציוני ומנהלי, דיני עבודה, דיני ראיות ופרוצדורה, דיני משפחה ועוד.

ב. יתאר את היחס שבין החוק לבין עקרונות הצדק, ואת הבעייתיות שביחס זה.

ג. יספר בלשונו מהם היסודות בשיטות המשפט הישראלי והמשפט העברי.

ד. יתאר בלשונו את מושגי היסוד בתחומי משפט שונים.

ה. בהינתן לו אירוע משפטי יזהה בו את המושגים הנ"ל.

ו. בהתדיינו על אירוע ישתמש במושגים האלה בהקשר הנכון.

ז. יקבע עמדה במקרים של סתירה בין החוק והצדק.

(2) התלמיד יכיר את ההליך המשפטי לשלביו השונים, ובכלל זה:

א. יהיה מסוגל לתאר את שלביו השונים שך ההליך.

ב. בדיון על אירוע משפטי העומד לדיון, יתאר את ההשתלשלות העתידית של סדר הדיון באירוע.

(3) התלמיד יכיר את התפתחות המשפט העברי.

א. בדיון על סדרה של אירועים הקשורים להתפתחות המשפט ידע לסדרם לפי הרצף ההיסטורי שלהם.

ב. יענה נכון על שאלות העוסקות בסדר הזמנים של התפתחות המשפט העברי.

(4) התלמיד יכיר את ספרי היסוד של המשפט, ובכלל זה:

א. יכיר את ספרי היסוד של המשפט העברי.

¹ המטרות בתחום הקוגניטיבי נוסחו כמטרות אופרטיביות בעוד שהמטרות בתחום האפקטיבי נוסחו – לפי שעה – כמטרות חינוכיות בלבד.

- ב. יכיר את ספרי היסוד של המשפט הישראלי.
- ג. יבין את מידת החשיבות והרלוונטיות של כל אחד מן הספרים האלה להבנתה של הסוגיה המשפטית.
- ד. יידע להסביר בקצרה מתי נתחברו ספרי היסוד ועל ידי מי.

(5) התלמיד ישתמש במאגרי מידע, ובכלל זה:

- א. בדיון על סוגיה משפטית, יוכל לקבוע מהו המידע הנחוץ לו כדי לדון בסוגיה.
 - ב. יידע לאתר את המידע הנחוץ לדיון המשפטי במהירות וביעילות.
 - ג. בהינתן לו מראי מקום ביבליוגרפיים יידע לאתרם בזמן קצר ובכוחות עצמו.
- (6) התלמיד יכיר את עקרונותיו ואת דרכי יישומו של המשפט העברי, ובכלל זה:

- א. בקריאה של פסק דין, יוכל לזהות את מקורות המשפט העברי המשולבים בפסק הדין.
- ב. יזהה מטבעות לשון שגורות הלקוחות מן המשפט העברי.
- ג. בהינתן לו מושג יסוד במשפט העברי יידע להסבירם בלשונו.

(7) התלמיד יזהה בכל סוגיה משפטית את הדילמה הערכית הגלומה בה, ילמד לנתח הסוגיה בצורה מאוזנת תוך הבלטת הדילמה הערכית ומכוחו של ניתוח זה, יוכל לקבוע עמדה ערכית מנומקת.

(8) התלמיד יקרא טקסטים פשוטים במשפט העברי, ובכלל זה:

- א. יקרא ברהיטות ללא היסוס.
- ב. יידע לפתוח ראשי תיבות שכיחים.
- ג. יוכל להסביר בלשונו את התוכן של המקור שקרא.

(9) התלמיד יבין את המשפט הנוהג במדינת ישראל, ובכלל זה:

- א. יתאר את שיטת המשפט הנוהגת במדינת ישראל.
- ב. יידע להסביר את הזיקה הקיימת בין שיטות משפט זרות לשיטות המשפט של המשפט העברי והמשפט הישראלי.
- ג. בקריאה של פסק דין, יזהה את אבני היסוד של המשפט הישראלי, שבהן נעשה שימוש בפסק הדין.

(10) התלמיד יקרא פסקי – דין, ובכלל זה:

- א. יידע להסביר בלשונו את תוכנו של פסק הדין.
- ב. יזהה בפסק הדין את הרכיבים של המשפט העברי והמשפט הישראלי.
- ג. יזהה את המקורות הראשוניים של רכיבים אלה.

(11) התלמיד ישווה בין המשפט העברי למשפט הישראלי.

- א. בהינתן לו אירוע יידע להשוות בין גישת המשפט העברי לאירוע לבין גישת המשפט הישראלי.
- ב. התלמיד יזהה את השפעת המשפט העברי על המשפט הישראלי בחוק ובפסיקה.
- ג. התלמיד יידע לעמוד על נקודות הדמיון והשוני שבין שתי שיטות המשפט.
- ד. התלמיד ילמד לזהות דילמות משפטיות ומוסריות המקופלות בכל אירוע, תוך התמודדות עם מקורות ראשוניים במשפט העברי והשוואתם למשפט הישראלי.

(12) התלמיד יכתוב עבודה בנושא משפטי

2. מטרת חינוכיות-רגשיות

- (1) התלמיד יאמץ את החוק והמשפט כמורי דרך בקבלת החלטות היחיד והחברה.
- (2) התלמיד יקבל החלטות אישיות על בסיס החוק והצדק.
- (3) התלמיד ישאף להשתית את חיי הכלל על בסיס שמירת החוק ועקרונות הצדק.
- (4) התלמיד ירצה לבדוק בעיות חברה על פי עקרונות חוק וצדק ויסודות המשפט העברי לדורותיו.
- (5) התלמיד יעצב לעצמו השקפת עולם מוסרית, על יסוד החוק והצדק ומורשת ישראל.
- (6) התלמיד יכיר במשפט העברי כנכס תרבותי לאומי והיסטורי של העם היהודי.

ג. מבנה כללי של התוכנית

תכנית הלימודים בנויה על שני קורסים, שבכל אחד מהם יש שתי יחידות, ובנוסף לכך, יחידת לימוד חמישית שתוגש כעבודה בכתב, כפי שיפורט להלן.

1. קורס בסיסי – ערכי חוק ומשפט בישראל.

הקורס יכיל שתי יחידות לימוד שיילמדו במשך שלוש שעות שבועיות במשך שנה וחצי (כיתה י' והמחצית הראשונה של כיתה י"א).

בנוסף לשעות אלה, יתקיימו ארבעים וחמש שעות לימוד במסגרת ימי עיון מרוכזים, ובסך הכל, מאה ושמונים שעות לימוד.

בחודש פברואר של כיתה י"א תתקיים בחינה על שתי יחידות אלה.

הפגישות יכללו:

- הרצאות מפי מרצים, שופטים, עורכי דין ומומחים למשפט.
- סדנאות.
- ביקור בבית משפט.
- משפט מבויים בהשתתפות שופטים ועורכי דין.
- הרצאות תלמידים.
- ימי הרצאות מרוכזים.

2. קורס מתקדם: סוגיות במשפט עברי ובמשפט הנוהג

הקורס יכיל שתי יחידות לימוד שיילמדו במשך שלוש שעות שבועיות במשך שנה וחצי (המחצית השנייה של כיתה י"א וכיתה י"ב).

בנוסף לשעות אלה, יתקיימו ארבעים וחמש שעות לימוד במסגרת ימי עיון מרוכזים, ובסך הכל, מאה ושמונים שעות לימוד.

בחודש אפריל של כיתה י"ב תתקיים בחינה על שתי יחידות אלה.
הפגישות יכללו:

- הרצאות מפי מרצים, שופטים, עורכי דין ומומחים למשפט.
- קריאת טקסטים ראשוניים במשפט העברי.
- קריאת טקסטים ראשוניים במשפט הישראלי.
- סוגיות מתקדמות.
- ביקור לימודי – ביבליוגרפי בספריות אוניברסיטאות.
- הרצאות תלמידים על עבודתם (במסגרת סמינר) 14.
- ביקור בבית המשפט.
- משפט מבוים, בהשתתפות התלמידים, שופטים ועורכי דין.
- ימי הרצאות מרוכזים על נושאים שונים.

3. יחידת לימוד חמישית

יחידת הלימוד החמישית תהיה עבודה בכתב שתוגש לקראת בשנת הלימודים האחרונה של בית הספר התיכון. נושאים אפשריים לעבודה יחולקו לתלמידים בתחילתו של הקורס המתקדם.

התלמידים יכתבו את העבודה בסיוע חונכים, לפי לוח הזמנים שלהלן:

- בחודש פברואר – מרץ של כיתה י"א (ולאחר קבלת ציוני בחינת הבגרות של הקורס הבסיסי וההחלטה מי ממשיך לקורס המתקדם) – חלוקת הנושאים לכתיבה על ידי ראש/רכז החוג.
- בחודש אפריל של כיתה י"א – אישור ראשי הפרקים של העבודה על ידי ראש/רכז החוג.
- בחודש נובמבר של כיתה י"ב – הגשת העבודות.

אמות המידה לבדיקת העבודות תהיינה כדלהלן:

- תוכן משפטי – 15%
- משפט עברי – 25%
- משפט ישראלי – 35%
- צורה וסגנון – 10%
- שימוש בכלים מדעיים – 15%
- פגישה אישית – 15%

ד. תיאור הקורסים לפרטיהם

1. קורס בסיסי – ערכי חוק ומשפט בישראל: מטרות ומושגי יסוד

מושגי יסוד	מטרות	שם הקורס
צדק; משפט; חוק; אמת (עובדתית ומשפטית); מוסר; דין ולפנים משורת הדין; מערכת משפטית; נורמה משפטית; חוקה וחוקי יסוד; נורמה ראשונית ומשנית; מוסדות משפטיים; לאקונה, חקיקה; פרשנות; תקנה; מנהג; דין ועובדות; דין מהותי ופרוצדוראלי; משפט אזרחי, פלילי וציבורי; דין המלך.	<ul style="list-style-type: none"> התלמיד יכיר את תורת המשפט, את ערכי היסוד של המשפט העברי והישראלי, את השווה והשונה ביניהם, את עקרונות התיאוריה של המשפט הטבעי והתיאוריה של המשפט הפוזיטיבי. התלמיד יכיר את מקורות המשפט ודרכי היווצרותו, את מבנה מערכת המשפט, את תפקידי השופט במשפט העברי ובמשפט הישראלי. התלמיד יכיר את סיווג ענפי המשפט במשפט העברי ובמשפט הישראלי. התלמיד יזהה השפעה של המשפט העברי על המשפט הישראלי. 	(א) מבואות ומושגים בתורת המשפט (28 שעות) <ul style="list-style-type: none"> מבוא כללי (2 ש') מבוא למשפט עברי (4 ש') המשפט ומטרותיו (2 ש') משפט ומוסר (3 ש') דין ולפנים משורת הדין (2 ש') ענפי המשפט (3 ש') חקיקה ופרשנות (2 ש') מערכת המשפט (3 ש') רבדים היסטוריים במשפט הישראלי (1 ש') חוק יסודות המשפט (2 ש') סדנאות במבוא לתורת המשפט (4 ש')
כפרה נקמה; עונש; הרתעה; הגנה על החברה; 'אין עונשין אלא אם כן מזהירין' (עיקרון החוקיות); עבירת פנים וחוץ; מעשה ומחדל; מעשה פלילי; מחשבה פלילית; הגנות; רציה; העדר שליטה; הגנה עצמית; אונס (כורח); פיקוח נפש (צורך); 'דברי הרב ודברי התלמיד' (פקודה בלתי חוקית).	<ul style="list-style-type: none"> התלמיד יכיר את המטרות, את העקרונות ואת היסודות של המשפט הפלילי, העברי והישראלי, ויידע להשוות ביניהם. 	(ב) דיני עונשין (27 שעות) <ul style="list-style-type: none"> עקרון החוקיות (3 ש') מבוא לדיני עונשין² (3 ש') הגנות במשפט הפלילי³ (5 ש') יסודות בענישה ושיקום העבריין (3 ש') ההליך הפלילי (3 ש') מעצרים (3 ש') פקודה בלתי חוקית (3 ש') סדנאות בדיני עונשין (4 ש')
'אם לא יגיד ונשא עונו' (החובה להעיד); 'אין אדם משים עצמו רשע' (הפללה עצמית); 'הודאת בעל דין כמאה עדים'; 'על פי	<ul style="list-style-type: none"> התלמיד יכיר את ההבדל בין הדין המהותי לדין הראיתי, את תפקיד דיני הראיות והשפעתם. התלמיד יבחין בין דיני ראיות 	(ג) דיני ראיות (13 שעות) <ul style="list-style-type: none"> מבוא לדיני ראיות⁴ (3 ש') ראיות בפלילים (3 ש') הפללה עצמית (3 ש')

² יסודות העבירה, כוונה פלילית ומעשה פלילי.

³ כורח, צורך, הגנה עצמית.

⁴ החובה להעיד.

<p>שניים עדים יקום דברי; אומדנה (ראייה נסיבתית).</p>	<p>במשפט הפלילי לאלו שבמשפט האזרחי, במשפט העברי ובמשפט הישראלי, ושווה ביניהם.</p>	<ul style="list-style-type: none"> • קביעת אבהות (3 ש') • סדנא על דיני ראיות (1 ש')
<p>חופש ההתקשרות; הצעה וקיבול; קניין; תום לב; טעות; הטעייה; כפייה; עושק; צורת כריתת החוזה (בכתב ובעל-פה); תרופות בשל הפרת חוזה; סעד מן הדין וסעד מן היושר; ביטול חוזה; אכיפת חוזה; תקנת הציבור; עולות; אשם; רשלנות; חובת זהירות; פיצוי ושיפוי; ראשי נזק; זכויות קנייניות ואובליגטוריות; זכות 'חפצא' וזכות 'גברא'.</p>	<p>התלמיד יכיר את הרקע וההתפתחות, העקרונות והמטרות של המשפט העברי בתחומים שונים של המשפט האזרחי, בהשוואה לרקע, לעקרונות ולמטרות של המשפט הישראלי בתחומים אלו (ובעיקר בחקיקה האזרחית הישראלית).</p>	<p>(ד) משפט אזרחי (27 שעות)</p> <p>דיני חוזים</p> <ul style="list-style-type: none"> • חוזים - כללי (3 ש') • חוזה בלתי חוקי (3 ש') • השבת אבידה (3 ש') • שליחות (3 ש') <p>דיני נזיקין</p> <ul style="list-style-type: none"> • מבוא: עולות הרשלנות (3 ש') • פיצויים בנזיקין (3 ש') <p>דיני קניין</p> <ul style="list-style-type: none"> • קניין כללי ודיני מקרקעין (3 ש') • תקנת השוק (3 ש')
<p>דינא דמלכותא דינא; תקנות הקהל; הפקר בית דין; זכויות וחירויות; משפט מנהלי; משפט חוקתי; בג"ץ ובית משפט עליון; בית משפט לעניינים מנהליים; 'והייתם נקיים מה' ומישראל'.</p>	<ul style="list-style-type: none"> • התלמיד יכיר את מהות המשטר הדמוקרטי, את עקרונות הפרדת הרשויות, עליונות החוק, הכרעת הרוב וזכויות היסוד של האזרח. • התלמיד יבין את התנגשות הערכים במשפט הציבורי ואת הדרך לאזן בין ערכים אלו לפי המשפט העברי והישראלי, ואת הסיבות להבדלים הקיימים בין שתי שיטות המשפט. 	<p>(ה) משפט ציבורי (19 שעות)</p> <ul style="list-style-type: none"> • בג"ץ (3 ש') • זכויות האדם (3 ש') • חריות הפרט - חופש הביטוי (3 ש') • זכויות וחובות עובדי ציבור (3 ש') • חקיקת משנה ותקנות קהל (3 ש') • הסכמים פוליטיים (2 ש') • מינויים פוליטיים (1 ש') • סדנא למשפט מנהלי (1 ש')
<p>הזכות למות בכבוד; המתת חסד (אקטיבית ופסיבית); כפיית טיפול רפואי; זכות האדם על גופו; קדושת החיים ('וחי בהם'); 'לא תעמוד על דם רעד'; רגע המוות (מוות מוחי ומוות גזע המוח); משפחה טבעית וחוקית; 'עובר ירך אמו'.</p>	<p>התלמיד יכיר את הדילמות הערכיות שביסודן של השאלות המשפטיות, יזהה את הערכים המתנגשים, וידע לתאר בצורה מאוזנת את הדילמה המוסרית, תוך הבלטת הערכים הבאים לידי ביטוי בכל עמדה או פתרון אפשרי. לאור תיאור זה, יידע התלמיד לקבוע את האיזון הנראה בעיניו, תוך התייחסות לתפיסות ערכיות מנוגדות, ומתוך סובלנות כלפיהן.</p>	<p>(ו) רפואה ומשפט (17 שעות)</p> <ul style="list-style-type: none"> • זכות האדם על גופו (3 ש') • אם פונדקאית (3 ש') • הפסקת הריון (3 ש') • המתות חסד (3 ש') • קביעת רגע המוות (3 ש') • סדנא ברפואה ומשפט (2 ש')
<p>בית דין רבני; בית משפט לענייני משפחה; 'מרוץ סמכויות'; טובת הילד; מזונות; כתובה; אימוץ;</p>	<p>התלמיד יכיר את הדילמות הייחודיות של דיני המשפחה, את השפעת הדין הדתי בכלל והמשפט</p>	<p>(ז) משפחה וירושה (10 שעות)</p> <ul style="list-style-type: none"> • מבוא כללי לדיני משפחה (3 ש') • עקרון טובת הילד (3 ש')

<p>ירושה (על פי דין או על פי צוואה); צוואת שכיב מרע.</p>	<p>העברי בפרט על דיני המשפחה בישראל ואת ההשלכות הנובעות מכך.</p>	<ul style="list-style-type: none"> • דיני ירושה (3 ש') • סדנא בדיני משפחה (1 ש')
<p>'בל תשחית'; 'ייד תהיה לך מחוץ למחנה'; נזקי שכנים; הרחקת נזקים; 'וירדו בדגת הים ובעוף השמים ובהמה ובכל הארץ ובכל הרמש הרומש על הארץ'.</p>	<p>התלמיד יכיר את המתח שבין ערך שימור הטבע ואיכות הסביבה לבין הנוחות והתועלת הכלכלית הטמונה לעיתים בפגיעה בטבע ובאיכות הסביבה.</p>	<p>(ח) כללי (3 שעות)</p> <ul style="list-style-type: none"> • איכות הסביבה (3 ש')
	<ul style="list-style-type: none"> • התלמידים ילמד לדון בנושא אקטואלי מנקודת מבט משפטית. • התלמידים יקבלו עידוד לקבוע את עמדתם בנושאים העומדים על סדר היום הציבורי, באמצעות הכלים המשפטיים שקיבלו. 	<p>(ט) ביקורים בבתי משפט, משפטים מבויימים, ימי עיון והרצאות (45 שעות)</p> <ul style="list-style-type: none"> • ביקורים בבתי המשפט⁵ (10 ש') • ימי עיון והרצאות⁶ (15 ש') • משפטים פומביים⁷ (20 ש')

⁵ כוללים הדרכה לפני הביקור לגבי נושא המשפט ודיון מסכם לאחר הביקור.

⁶ ימי העיון יועברו על ידי מומחים מן השורה הראשונה בתחום המשפט (שופטים, ומרצים מן האקדמיה). ההרצאות יעסקו בנושאים נבחרים, כהסכמים פוליטיים, השפעת המשפט העברי על חוק המדינה, תרומת כליה מבן מפגר לאביו והמתת חסד.

⁷ בעקבות ימי העיון יתקיימו משפטים פומביים שיוכנו על ידי התלמידים מן החוג המתקדם, שבהם התלמידים ישמשו כטוענים וכחבר השופטים. אב בית הדין יהיה שופט מחוזי.

2. קורס מתקדם – סוגיות במשפט עברי ובמשפט הנוהג

שם הקורס	פירוט
(א) המשפט העברי (21 שעות)	<ul style="list-style-type: none">• תולדות המשפט העברי (2 ש')⁸• מבוא למשפט עברי⁸ (2 ש')• מקורות ההלכה⁹ (2 ש')• החקיקה¹⁰ (2 ש')• המקורות הרישומיים של המשפט העברי¹¹ (2 ש')• ספרות הפסיקה הבתר תלמודית¹² (3 ש')• ספרות התשובות (2 ש')• בתי הדין הרבניים (1 ש')• סדנאות במשפט העברי (3 ש')
(ב) המשפט הישראלי (11 שעות)	<ul style="list-style-type: none">• החוק, פרשנות ופסיקה (ריענון) (3 ש')• ספרות משפטית בסיסית¹³ (3 ש')• ספרות משפטית אקדמית (כתבי עת משפטיים) (2 ש')• ספרות העזר ומפתחות (1 ש')• סדנהספרות משפטית (2 ש')

ג) סדנא לכתיבת עבודות (5 שעות)

סדנא ביבליוגרפית לאימון התלמיד לנצל את היידע שרכש בסעיפים (א) – (ב) להכנת "חוות דעת משפטית". ידע זה יבוא לידי ביטוי בשלב מאוחר, בשעת כתיבת העבודה השנתית.

ד) משפט השוואתי: סוגיות במשפט עברי ובמשפט ישראלי (91 שעות)

בחלק זה ילמדו 4 – 5 מבין 8 הסוגיות המפורטות להלן בנושא זכויות האדם, הדמוקרטיה ומורשת ישראל, וכן 1 – 2 סוגיות מתוך מגוון סוגיות במשפט אזרחי, כמפורט להלן.¹⁴ כל סוגיה תילמד בהיקף של כ- 15 - 20 שעות לימוד.

⁸ מהותו של המשפט העברי, דרכי מסירתו, תורה שבעל פה, סמכות חכמים, הלכה, "תורה מן השמים" אך "לא בשמים".

⁹ המדרש, הסברא, הפרשנות, מדרש ההלכה והמידות שהתורה נדרשה בהן.

¹⁰ התקנה, הגזירה, תקנות הקהל ("בני העיר) והמנהג.

¹¹ המקרא, תקופת התנאים, התלמוד.

¹² רי"ף, רמב"ם, רא"ש, טור, שולחן ערוך, ספרות הפרשנות והפסיקה.

¹³ ספרי החוקים, הצעות חוק, דברי הכנסת, רשומות, תקנות, פסקי דין עליון, מחוזיים.

¹⁴ במידת הצורך יוספו סוגיות בעיקר בנושאי זכויות האזרח, דמוקרטיה ומורשת ישראל. הדבר מותנה בהחלטת הוועדה הלימודית ובהכנת סוגיה מתאימה נסיונית שתקבל אישור של המומחים המקצועיים.

1. סוגיות בזכויות האזרח, דמוקרטיה ומורשת ישראל

(א) מאסר לשם כפיית פירעון חובות (15 שעות)

המשפט העברי – פסיקת הרמב"ם (שעה)
המשפט העברי – ספרות התשובות (שעה)
המשפט העברי – ספרות הפסיקה (שעתיים)
המשפט העברי – מעצר לשם כפיית פירעון חובות בפסיקת בתי הדין הרבניים (שעה)
המשפט הישראלי: הדין הקודם – חוק הוצאה לפועל, תשכ"ז – 1967 ותקנות הוצאה לפועל תשי"מ – 1979 תקנה (114) (שעה)
המשפט הישראלי – חוק יסוד: כבוד האדם וחירותו (שעה)
המשפט הישראלי – ביקורת על הדין הקודם (שעה)
הגישות הפילוסופיות של המשפט העברי והמשפט הישראלי (3 שעות)
השפעת המשפט העברי על הדין הישראלי – פסק דין פר"ח של בית המשפט העליון (שעתיים)
המשפט הישראלי: הדין החדש – תיקון תשנ"ד לחוק הוצאה לפועל, ותיקונים מתשנ"ה ואילך לתקנות הוצאה לפועל (שעה)

(ב) מעצר לפני הכרעת דין (15 שעות)

המשפט העברי – מעצר לשם איסוף ראיות, מעצר עד תום ההליכים, שחרור בערובה (4 שעות)
המשפט הישראלי – חוק יסוד כבוד האדם וחירותו (שעה)
המשפט הישראלי: הדין הקודם – פקודת סדר הדין הפלילי (מעצר וחיפוש) (נוסח חדש), תשכ"ט-1969 (שעה)
המשפט הישראלי: הדין הקודם – חוק סדר הדין הפלילי (נוסח משולב), תשמ"ב-1982 (שעה)
הגישות הפילוסופיות של המשפט העברי והמשפט הישראלי (3 שעות)
השפעת המשפט העברי על הדין הישראלי – פסק דין של בית המשפט העליון (שעתיים)
המשפט הישראלי: הדין החדש – חוק יסוד הדין הפלילי (סמכויות אכיפה – מעצרים), התשנ"ו-1996 (3 שעות)

(ג) השמירה על זכויות האדם במהלך ההליך השיפוטי – עינוי הדין (15 שעות)

המשפט העברי - שלב 1: מהלך הדיון (שעתיים)
המשפט העברי – שלב 2: עיכוב במתן פסק הדין (3 שעות)
המשפט העברי – שלב 3: עיכוב בביצוע פסק הדין (שעתיים)
המשפט ישראלי - סעיפים מחוק סדר דין פלילי (נוסח משולב), תשנ"ב-1982 (3 שעות)
היבטים פילוסופיים של המשפט העברי והמשפט הישראלי (3 שעות)
השפעת המשפט העברי על הדין הישראלי – פסקי דין של בית המשפט העליון (שעתיים)

(ד) השמירה על זכויות האדם במהלך ההליך השיפוטי - השוואת בעלי דין (17 שעות)

המשפט העברי – במקרא ובספרות התלמוד (שעתיים)
המשפט העברי – בספרות הפוסקים ובשאלות ותשובות (שעתיים)
המשפט העברי – "סדר הדין" (שעה)
המשפט הישראלי – סעיפים מחוק סדר דין הפלילי (נוסח משולב), תשנ"ב-1992 (3 שעות)

הגישות הפילוסופיות של המשפט העברי והמשפט הישראלי (3 שעות)
השפעת המשפט העברי על "עיקרי הצדק הטבעי" בדין הישראלי: "AUDI ALTERAM PARTEM" זכות
הטיעון של בית משפט העליון (4 שעות)

(ה) השמירה על זכויות האדם במהלך הענישה במאסר (15 שעות)

המשפט העברי: מקורות ראשוניים לעונש "מאסר" – עבד עברי ועיר מקלט (4 שעות)
המשפט העברי – עונש מאסר בספרות התלמוד ובפסקי הרמב"ם (שעתיים)
המשפט העברי – סקירה היסטורית על התפתחות בדיני עונש המאסר (4 שעות)
המשפט העברי – שמירה על זכויות האדם בתקופת מאסר (שעה)
הגישות הפילוסופיות של המשפט העברי והמשפט הישראלי (שעתיים)
השפעת המשפט העברי על הדין הישראלי – פסקי דין של בית המשפט העליון (שעה)
עמדות מודרניות בין מלומדים לגבי השימוש בעונש המאסר (שעה)

(ו) תקנת השבים (ריהביליטציה) (15 שעות)

המשפט העברי – מקורות ראשוניים ופסקי הרמב"ם (4 שעות)
המשפט העברי – התשובה בפילוסופיה המודרנית (שעה)
המשפט הישראלי – חוק המרשם הפלילי ותקנת השבים התשמ"א-1981 (שעתיים)
השפעת המשפט העברי על הדין הישראלי – פסקי דין של בית המשפט העליון (4 שעות)
דעות המלומדים והשלכות פילוסופיות לגבי המשפט העברי ובדין הישראלי (4 שעות)

(ז) סוגיית הפלות מלאכותיות (סוגיה כפולה) (31 שעות)

חלק ראשון – המשפט העברי (13 שעות)

מעמד האב לגבי העובר (שעה)
ספרות המשנה והתלמוד (שעתיים)
פסיקת הרמב"ם (שעתיים)
ספרות התשובות (שעתיים)
האם העובר "נפש" בעל זכות להגנת החברה על זכותו לחיים (שעתיים)
"דילול עוברים" והשמדת עוברים במבחנה (שעתיים)
סיכום (האנציקלופדיה ההלכתית – רפואית) (שעתיים)

חלק שני – המשפט הישראלי (14 שעות)

חוק העונשין תשל"ז – 1977, סעיפים 312-321, התיקונים לחוק, חילוקי הדעות בכנסת לעניין
נוסח החוק (שעתיים)
תקנת העונשין (הפסקת הריון), תשל"ח-1978 (שעה)
מעמד האב לגבי הפלה במשפט העברי ובדין הישראלי – ע"א 413/80 פלונית נ' פלוני פ"ד לה (3)
57 (3 שעות)
חוק יסוד: כבוד האדם וחירותו (שעה)
"ערכיה של מדינת ישראל כמדינה יהודית ודמוקרטית": גישת הפרופ' א' ברק (שעתיים)
השלכת שאלת ההפלות על סוגיית הזוג נחמני – גישות מלומדים (שעתיים)
שאלת הזוג נחמני בפסיקת ביהמ"ש העליון (3 שעות)

חלק שלישי – כללי (3 שעות)

היבטים פילוסופיים, אתיים ומוסריים והשפעתם על המשפט העברי והדין הנוהג (3 שעות)

(ח) ניתוחי מתים (15 שעות)

המשפט העברי – מקורות האיסור (שעתיים)

המשפט העברי – מקורות האיסור (ב): איסור ניוול המת ומצוות קבורה (3 שעות)

המשפט העברי – מקורות האיסור (ג): איסור הנאה מהמת (שעתיים)

המשפט העברי – חילוקי הדעות בספרות הפוסקים לגבי יסודות ההיתר – פיקוח נפש או הסכמת החולה (4 שעות).

משפט השוואתי – הגישה של המשפט האנגלו – אמריקאי מול הגישה של המשפט הקונטיננטאלית (שעתיים).

המשפט הישראלי – חוק האנטומיה והפתולוגיה (נוסח משולב) תשי"ג-1953 (תיקון התשמ"א-1980) (שעתיים).

2. סוגיות במשפט אזרחי

חוק השומרים

(א) סוגי השומרים והיקף אחריות (15 שעות)

המשפט העברי – סוגי השומרים (שעתיים)

המשפט העברי – קביעת היקף אחריות השומרים (4 שעות)

המשפט הישראלי – הצעת חוק שמירת נכסים, תשכ"ו-1965 והדיון בכנסת על הצעת החוק (שעתיים)

המשפט הישראלי – חוק השומרים, תשכ"ז-1967 (שעתיים)

היבטים הגותיים והשפעת המשפט העברי על הדין הישראלי בקביעת סוגי השומרים – פסקי דין של ביהמ"ש העליון וביהמ"ש המחוזי (5 שעות)

(ב) היווצרות יחסי שמירה מאליהם (15 שעות)

המשפט העברי – סוגי השומרים (שעתיים)

המשפט העברי – קביעת היקף אחריות השומרים (3 שעות)

המשפט העברי – שומר אבידה במקור להיווצרות יחסי שמירה מאליהם (שעתיים)

המשפט הישראלי – חוק השומרים, תשכ"ז-1967 (שעתיים)

היבטים פילוסופיים במשפט העברי ובמשפט הישראלי (שעתיים)

השפעת המשפט העברי על הפסיקה האזרחית בדין הישראלי (שעתיים)

השפעת המשפט העברי על הפסיקה הפלילית בדין הישראלי (שעתיים)

(ג) שומר שמסר לשומר (סוגיה מורחבת) (22 שעות)

המשפט העברי – סוגי השומרים (שעתיים)

המשפט העברי – קביעת היקף אחריות השומרים 3

המשפט העברי – ספרות המשנה והתלמוד (שעתיים)

המשפט העברי – פסיקת הרמב"ם (שעה)

המשפט העברי – ספרות התשובות (שעתיים)

המשפט העברי – פסק דין של בית הדין הרבני (שעתיים)

המשפט הישראלי – חוק השומרים, תשכ"ז-1967 (שעתיים)

המשפט הישראלי – הדין הקודם – ע"א 626/82 580/82 אינשורנס קורפוריישן און אירלנד לימיטד
וערעור שכנגד (3 שעות)

הביקורת על פסה"ד לאור המשפט העברי (שעתיים)

היבטים פילוסופיים והשפעת המשפט העברי על הדין הישראלי: הדין החדש-ע"א 1439/90 מד"י
(רכבת ישראל) נ"הום-חברה לביטוח בע"מ, שירות רכבת ותובלה בע"מ ושומר צח אבטחה, שמירה
ושירותים בע"מ (שעתיים)

(ד) תחילתו בפשיעה וסופו באונס (סוגיה מורחבת) (22 שעות)

המשפט העברי – סוגי השומרים (שעתיים)

המשפט העברי – קביעת היקף אחריות השומרים (3 שעות)

המשפט העברי – ספרות התלמוד (שעתיים)

המשפט העברי – פסיקת הרמב"ם (שעתיים)

המשפט העברי – ספרות הפוסקים והשו"ת (3 שעות)

המשפט הישראלי – חוק השומרים, תשכ"ז – 1967 (שעתיים)

המשפט הישראלי – סעיפים 64, 35 לפקודת הנויקין (נוסח משולב) (שעה)

המשפט הישראלי: הקשר בין פקודת הנויקין לחוק השומרים – עיונים פילוסופיים במבחר פסיקה
וספרות המלומדים (4 שעות)

השלכות הגותיות והשפעת המשפט העברי על הדין הישראלי – פסק דין פלילי של בית המשפט
העליון (3 שעות)

(ה) אחריות השוכר (15 שעות)

המשפט העברי – סוגי השומרים (שעתיים)

המשפט העברי – קביעת היקף אחריות השומרים (3 שעות)

המשפט העברי – היקף אחריות השוכר (3 שעות)

המשפט הישראלי – חוק השומרים, תשכ"ז–1967 וחוק השכירות והשאילה, תשל"א–1971 (3
שעות)

המשפט העברי – נטל ההוכחה בשוכר (שעה)

המשפט הישראלי – נטל ההוכחה בשוכר (3 שעות)

(ו) אחריות האומן 15 שעות

המשפט העברי – סוגי השומרים (שעתיים)

המשפט העברי – קביעת היקף אחריות השומרים (3 שעות)

המשפט העברי – היקף אחריות האומן (3 שעות)

המשפט הישראלי – חוק השומרים, תשכ"ז–1967 וחוק חוזה קבלנות, תשל"ד–1974 (3 שעות)

המשפט הישראלי – לקט פסיקה וספרות המלומדים (4 שעות)

חוק החוזים

(א) טעות והטעיה – דברים שבלב (15 שעות)

המשפט העברי – דברים שבלב (3 שעות)

היבטים הגותיים והשפעת המשפט העברי על הדין הישראלי: הדין הקודם- פסיקת ביהמ"ש העליון
(3 שעות)

המשפט הישראלי – חוק החוזים (חלק כללי), תשל"ג-1973 פרק ב' (3 שעות)

המשפט הישראלי – הגדרות "טעות" בפסיקה (6 שעות)

(ב) יסודות הטעות בסעיף 14 (א) של חוק החוזים (חלק כללי), התשל"ג-1973 (15 שעות)

המשפט העברי – טעות בחוזים: דרישת "יסודיות הטעות" (שעתיים)
המשפט העברי – מבחן הטעות היבטים רעיוניים – אובייקטיבי או סובייקטיבי (שעתיים)
המשפט הישראלי – יסודות סעיף 14 (א) (שעתיים)
המשפט הישראלי – דרישת "יסודות הטעות": היבטים רעיוניים, לקט מאמרי פסיקה ומאמרי מלומדים (4 שעות)
המשפט העברי – דרישת "ידיעת הצד השני" (שעתיים)
המשפט הישראלי – דרישת "ידיעת הצד השני" – לקט פסיקה (3 שעות)

(ג) יסודות הטעות בסעיף 14 (ב) של חוק החוזים (חלק כללי), התשל"ג-1973 (15 שעות)

המשפט העברי – "אי ידיעת הצד השני" במשפט העברי, כולל היבטים פילוסופיים (6 שעות)
המשפט הישראלי – יסודות סעיף 14 (ב) (3 שעות)
המשפט הישראלי: היבטים פילוסופיים, שיקולי צדק – מבחר פסיקה ודעות מלומדים (3 שעות)
המשפט הישראלי: רשלנות הטועה – מבחר פסיקה ודעות המלומדים (3 שעות)

(ד) סוגים שונים של טעות (סעיף 14 (ד)) של חוק החוזים (חלק כללי), התשל"ג-1973 (14 שעות)

המשפט העברי – טעות בזהות המתקשר, כולל היבטים פילוסופיים (6 שעות)
המשפט הישראלי – טעות בזהות המתקשר סעיף 14 (ד) (3 שעות)
המשפט הישראלי – היבטים תיאורטיים בפסיקה ודעות המלומדים (5 שעות)

(ה) סוגים שונים של טעות (סעיף 14 (ד)) של חוק החוזים (חלק כללי), התשל"ג-1973 (15 שעות)

המשפט העברי – טעות והטעיה בזהות נשוא העסקה (5 שעות)
המשפט העברי – האם יש הבחנה בין טעות בזהות הנוגעת לאיכות לבין טעות בזהות הנוגעת למהות? (4 שעות)
המשפט הישראלי – טעות בזהות העסקה סעיף 14 (ד) (4 שעות)
הגישות הפילוסופיות, השווה והשונה, בין המשפט העברי לדין הישראלי (שעתיים)

(ו) סוגים שונים של טעות (סעיף 14 (ד)) של חוק החוזים (חלק כללי), התשל"ג-1973 (15 שעות)

המשפט העברי – הספרות התלמודית (5 שעות)
המשפט העברי – ספרות הפוסקים (5 שעות)
המשפט הישראלי – סעיף 14 (ד) (3 שעות)
הגישות הפילוסופיות, השווה והשונה, בין המשפט העברי לדין הישראלי (שעתיים)

(ז) הסכמי פשרה וטעות סופר 15 שעות

המשפט העברי – הסכמי פשרה, כולל היבטים פילוסופיים (5 שעות)
המשפט הישראלי – סעיף 14 (ד) וסעיף 16 לחוק החוזים (חלק כללי), תשל"ג-1973 (3 שעות)
המשפט הישראלי – הסכמי פשרה בפסיקה ובספרות המלומדים, היבטים פילוסופיים (4 שעות)
המשפט הישראלי – טעות סופר בפסיקה ובספרות המלומדים, היבטים פילוסופיים (3 שעות)

(ח) הטעיה (סעיף 15) של חוק החוזים (חלק כללי), התשל"ג-1973 (סוגיה כפולה) (31 שעות)

המשפט העברי – רקע, עיון תיאורטי (שעה)
המשפט העברי – הצגה כוזבת (3 שעות)

המשפט העברי – התייחסות לעובדות קיימות (3 שעות)
המשפט העברי – קשר סיבתי (3 שעות)
המשפט העברי – התקשורת למרות המום ("סיבר קבל") (שעתיים)
המשפט הישראלי – יסודות סעיף 15 תוך השוואה לסעיף 14 לחוק, התייחסות גם לפן התיאורטי (3 שעות)
המשפט הישראלי – הקשר הסיבתי (3 שעות)
המשפט הישראלי – הטעיה ע"י מחדל (שילוב סעיף 12 לחוק) (3 שעות)
המשפט הישראלי – חובת הגילוי לפי דין, נוהג ונסיבות העניין: סעיף 16 לחוק המכר, תשכ"ח – 1968, סעיף 8 לחוק השכירות והשאלה, תשל"א – 1971 (3 שעות)
המשפט הישראלי – הטעיה: מקרים מיוחדים (4 שעות)
המשפט הישראלי – תנאי פטור בהטעיה (שעתיים)

3. השבת אבדה

(א) המשפט העברי (10 שעות)

מהי אבדה? (שעתיים)
קיום החובה (3 שעות)
סייגים לקיום החובה ותוצאות ההפרה (שעתיים)
שכר ראוי והחזר הוצאות (שעתיים)
אבדה שלא נתגלו בעליה (שעה)

(ב) משפט ישראלי (10 שעות)

מהי אבדה? (שעתיים)
היקפה של חובת ההשבה (שעתיים)
קיום החובה (שעתיים)
תוצאות הרתה של החובה (שעה)
שכר ראוי והחזר הוצאות (שעה)
אבדה שלא נתגלו בעליה (שעתיים)

4. ענישה גופנית לצרכי חינוך – זכויות הילד

(ג) המשפט העברי (15 שעות)

באור הפסוק "חושך שבטו שונא בנו" (משלי יג, כד) (שעתיים)
פסיקת הרמב"ם (שעה)
ספרות תשובות (שעתיים)
ספרות פסיקה (שעתיים)
יהדות והכאת ילדים ומה ביניהם (שעתיים)
השוואה בין העמדות השונות (שעה)
השוואה בין אנשי חינוך להורים בהיבט של ענישה חינוכית (שעה)
גישות פילוסופיות וזרמים שונים (שעתיים)

השוואה בין המשפט העברי למשפט הישראלי (שעתיים)

(ד) המשפט הישראלי (19 שעות)

הדין הקודם והדין כיום – סקירה היסטורית (3 שעות)
באור חקיקה רלוונטית לרבות: פקודת הנזיקין [נוסח חדש], חוק זכויות התלמיד, התשס"ה-2004
וחוק העונשין, התשל"ז-1977 (3 שעות)
סקירת פסיקת בתי המשפט; סקירה התפתחותית של האיסור (3 שעות)
ספרות מלומדים (שעתיים)
הצעת חוק "חושך שבטו שונא בנו", התש"ס-2000 (שעה)
גישות פילוסופיות ופסיכולוגיות וזרמים שונים (שעתיים)
השוואה בין המשפט העברי למשפט הישראלי (3 שעות)

(ה) משפט זר (7 שעות)

אמנת האו"ם בדבר זכויות הילד והשפעת על המשפט הישראלי (3 שעות)
גישות משפטיות שונות – מדינות המערב (שעתיים)
גישות פילוסופיות, זרמים שונים ודעות מלומדים (שעתיים)

(ה) הצגת עבודות שנתיות על ידי התלמידים (31 שעות)

התלמידים יכינו עבודה שנתית בנושאים משפטיים שיוצגו להם. העבודה תכלול בדיקה והעמקה במקורות המשפט העברי ובמשפט הנוהג. יושם דגש על בדיקת הנושאים מנקודת מבט של עקרונות מוסריים ועקרונות הצדק.

חלק זה של התכנית יועבר כסדנאות, כאשר תלמידים נבחרים ירצו על עבודותיהם לאחר שסיימו את כתיבת העבודה. כל הרצאה תימשך כ- 45 דקות, ובה יתאר התלמיד את תהליך העבודה ואת תוצאותיה.

ההרצאות יכשירו את התלמידים להרצות על נושאים משפטיים, יעשירו את חבריהם וילמדו זה מזה.

(ו) ימי עיון וסמינרים (45 שעות)

בימי העיון יעברו התלמידים הדרכה ביבליוגרפית בספריות משפטיות (8 שעות), ילמדו על נושאים מסוימים (15 שעות) ישתתפו ביום עיון על פרויקט השו"ת באוניברסיטת בר אילן, וישתתפו במשפטים פומביים (15 שעות).

המבנה הכללי של ימי העיון והמשפטים דומה למבנה הנזכר לעיל, בקורס הבסיסי.

במשפט הפומבי, תלמידים מחוג אחד ייצגו צד אחד לדיון, תלמידים מחוג אחר ייצגו את הצד השני, ותלמידים הנמנים מחוג נוסף ישמשו כשופטים.

אב בית הדין יהיה שופט מקצועי.

המשפט יתקיים בפני תלמידים מן החוג הבסיסי והחוג המתקדם, שלא עסקו בסוגיה המשפטית שבה עוסק המשפט.

נושאים לדוגמא:

- משפט מנהלי – הסכמיים פוליטיים
- השפעת המשפט העברי על חוק המדינה
- רפואה ומשפט: תרומת כליה מבן מפגר לאביו
- המתת חסד

(ז) יחידת לימוד חמישית

יחידת הלימוד החמישית תהיה עבודה בכתב שתוגש לקראת סוף שנת הלימודים האחרונה של בית הספר התיכון. נושאי הלימוד יחולקו לתלמידים בתחילת הקורס המתקדם.

התלמידים יכתבו את העבודה בסיוע חונכים, ויגישו אותה בתחילת כיתה י"ב.

לוח זמנים להגשת העבודה השנתית:

- בחודש פברואר – מרץ של כיתה י"א (ולאחר ציוני קבלת ציוני בחינת הבגרות של הקורס הבסיסי וההחלטה מי ממשיך לקורס המתקדם) – חלוקת הנושאים לכתיבה על ידי ראש/רכז החוג.
- בחודש אפריל של כיתה י"א, אישור ראשי הפרקים של העבודה על ידי ראש/רכז החוג.

- בחודש נובמבר של כיתה י"ב – הגשת העבודות.

הקריטריונים של בדיקת העבודות יהיו אלה:

תוכן משפטי:

- משפט עברי – 25%
- משפט ישראלי – 35%
- צורה וסגנון – 10%
- כלים מדעיים – 15%
- פגישה אישית – 15%

ה. ביבליוגרפיה

1. ספרות – ספרי יסוד, ולקט מאמרי מלומדים

אלון מנחם, השופט העברי, תולדותיו, מקורותיו, עקרונותיו, מגנס, ירושלים, מהדורה שלישית, תשמ"ח.

לקורס בסיסי א-ב לקורס מתקדם א.

גולאק א', יסודי המשפט העברי, ת"א תשכ"ז.

לקורס בסיסי א-ב, לקורס מתקדם א.

ורהפטיג ש', רקובר נ', סדרת מחקרים וסקירות במשפט העברי

ליבזון גדעון וסגל פרץ, (עורכים), משפט עברי בפסיקת בית המשפט העליון, הוצאת אקדמון, תשמ"ה.

רקובר נחום, מורה דרך במקורות המשפט העברי, ספריית המשפט העברי, תשמ"ג 1983.

לקורס בסיסי א-ב לקורס מתקדם א.

רקובר נחום, - סדנאות במשפט העברי, הוצאת ספריית המשפט העברי, תשמ"ג

- עושר ולא במשפט, ספריית המשפט העברי תשמ"ט. לקורס מתקדם.

- המשפט העברי בחקיקת הכנסת, ספריית המשפט העברי תשמ"ט.

- המשפט העברי בפסיקת בתי המשפט בישראל, ספריית המשפט העברי תשמ"ט.

- אוצר המשפט, ספריית המשפט העברי. לקורס מתקדם א, ג.

אטינגר שמשון, פרקי שליחות במשפט העברי המכון לחקר המשפט העברי, רמת גן תשנ"ט.

אלבק ש', דיני הממונות בתלמוד, תל אביב, תשל"ו

לקורס בסיסי א-ב ולקורס מתקדם.

לקורס בסיסי א-ב ולקורס מתקדם.

ורהפטיג ש', דיני חוזים במשפט העברי, ירושלים תשל"ד.

לקורס בסיסי א-ב ולקורס מתקדם.

צלטנר ז', דיני החוזים של מדינת ישראל, ירושלים תשל"ד.

לקורס בסיסי א-ב ולקורס מתקדם.

פרידמן ד' וכהן נ', חוזים, ב, ירושלים תשנ"ג.

לקורס בסיסי א-ב ולקורס מתקדם.

שלו ג', דיני חוזים, ירושלים תש"ן.

לקורס בסיסי א-ב ולקורס מתקדם.

פרידמן ד', הסיכון החוזי וטעות והטעיה בכדאיות, עיוני משפט י"ד, (תשמ"ט)

לקורס בסיסי א-ב ולקורס מתקדם.

כהן נ'. דפוסי החוזים, תו"ל במשא ומתן.

לקורס בסיסי א-ב ולקורס מתקדם.

טדסקי ג', טעות בכדאיות העסקה, משפטים י"ב, (תשמ"ב).

לקורס בסיסי א-ב ולקורס מתקדם.

אנגלרד י', האחריות לגניבת מכוניות מתוך חניון – קשר השמירה ובעיותיו, משפטים, י"א

(תשמ"א).

לקורס בסיסי א-ב ולקורס מתקדם.

ברגמן פ', כיצד הלה עושה סחורה בפרתו של חברו?, משפטים, י"ט (תשמ"ט).

לקורס בסיסי א-ב ולקורס מתקדם.

זמיר א', אחריות הקבלן כשומר – שיקולי מדיניות, עיוני משפט, י"ז (תשנ"ב).

לקורס מתקדם.

קירשנבאום א', המלכוד וההדחה לדבר עבירה בהלכה היהודית, דיני ישראל, ט"ו (תשמ"ט)–

תש"ן).

לקורס בסיסי א-ב.

קירשנבאום א', מקומה של הענישה במשפט העברי הפלילי – פרק בהשקפה הפינלוגית

של חז"ל ושל הראשונים, עיוני משפט, י"ב (תשמ"ז).

לקורס בסיסי א-ב.

פרישטיק ג' (עורד), זכויות האדם ביהדות: חובת האדם וזכויותיו במשפט העברי, מכון סנהדרין,

תשנ"ב.

לקורס בסיסי א-ב ולקורס מתקדם.

אלון, מנחם כבוד האדם וחירותו בדרכי ההוצאה לפועל מהדורה שנייה, ירושלים תש"ס.

לקורס מתקדם.

2. ספרי משפט

- ספר החוקים
- הצעות חוק
- דברי הכנסת
- קובץ תקנות
- פד"י עליון
- פד"י מחוזי
- פד"ר

3. מבחר פסקי דין

ע"א 148/77 רוט נ' ישופה בע"מ, פד"י לג (1) 617 - לקורס בסיסי א.
ע"א 50/77 צ כיתן בע"מ נ. וויס ואח' פד"י לא (2) 785 - לקורס בסיסי א.
ע"א 216/80 בויאר נ' שיכון עובדים בע"מ ואח', פ"ד לח(2), 561, 570-569
ע"ב 2/88 בן שלום נ' ועדת הבחירות המרכזית לכנסת השתיים עשרה, פד"י מג(4) 221. - לקורס
בסיסי א – המערכת המשפטית ומטרותיה.
ע"א 61/84 ביאזי נ. לוי פד"י מב(1) 446 - לקורס בסיסי א.
ע"פ 89/78 אפנג'ר נ. מדינת ישראל, פד"י לג(3) 141 - לקורס בסיסי ב, לקורס מתקדם.
בש"פ 11/87 דנאנשוילי נ. מדינת ישראל פד"י מא (2) 281 - קורס בסיסי ב – מעצרים.
בש"פ 15/86 מדינת ישראל נ. צור פד"י מ (1) 706 - לקורס בסיסי ב- מעצרים.
בש"פ 335/89 מדינת ישראל נ. לבן פד"י מג (2) 412 - לקורס בסיסי ב- מעצרים.
ע"פ 5121/98 טורי רפאל יששכרוב נ' התובע הצבאי, פ"ד סא (1) 461 (מעצרים)
בגץ 1437/02 האגודה לזכויות האזרח בישראל נ' השר לביטחון פנים, פ"ד נח (2) 746 (מעצרים)
ע"א 18/84 כרמי נ' פרקליט המדינה, פד"י מד(1) 353 - לקורס בסיסי ב.
ביה"ד הרבני באשדוד 1245/מ"א פס"ד מס' 378 מ"ב - לקורס בסיסי ג, בדיקת רקמות לקביעת
אבהות.
ע"א 548/78 שרון ואח' נ. לוי פד"י ל"ח(7) 736 - לקורס בסיסי ג. בדיקת קרמות לקביעת אבהות.
תמ"ש (ת"א) 87471/00 פלוני (קטין) נ' פלוני, דינים משפחה ב, עמ' 509.
ע"מ 121/99 בוהדנה נ' פלונית, דינים מחוזי לב(6) 768
ע"א 785465/78 בנק קופת עם נ. הנדלס ואח', פד"י לד(3) 57 - לקורס בסיסי ד.
ד"נ 13/80 הנדלס נ' קופת עם ואח', פ"ד ל"ב(2) 785 – לקורס בסיסי ד'.
ד"נ 40/80 קניג נ. כהן, פד"י לו(3) 701.
ע"א 311/78 הווארד נ. מיארה ואח', פד"י לה(4) 729 - לקורס בסיסי ד, חוזה בלתי חוקי.
עא 6705/04 בית הרכב בע"מ נ' עיריית ירושלים, פ"ד סג (2) 1
עא 630/78 יוסף ביטון נ' דוד מזרחי, פ"ד לג (2) 576
ע"א 130/50 עמל נ' שינדלר פ"ד ו(1) 710 – קורס מתקדם (חוזים, טעות והטעיה)

ע"א 838/75 ספקטור נ' צרפתי פ"ד לב(1) 231 – קורס מתקדם (חוזים, טעות והטעיה)
ע"א 4888/83 צנעני נ' אגמון ואח' פ"ד לח(4) 141 – קורס מתקדם (חוזים, טעות והטעיה)
ע"א 273/78 גרוסמן נ' כספי פ"ד לג(3) 300 – קורס מתקדם (חוזים, טעות והטעיה)
ע"א 11/84 רבינוביץ' נ' שלב פ"ד מ(4) 533 – קורס מתקדם (חוזים, טעות והטעיה)
בג"ץ 221/86 כנפי נ' ביה"ד הארצי לעבודה פ"ד מא(1) 469 – קורס מתקדם (חוזים, טעות והטעיה)
ע"א 86/76 עמידר נ. אהרן פד"ר לב(2) 337 - לקורס בסיסי ד' דיני נזיקין, לקורס המתקדם.
ע"א 46/53 שפירא נ. פוזננסקי פד"ר לו(3) 468 - קורס בסיסי ד. חיוב השבת אבידה.
עעמ 9660/03 עיריית רחובות נ' אילן שבדרון, פ"ד נט(6) 241 – השבת אבדה
ת.א. (אש"י) 2027/99 גלגלים 2000 איתור רכב בע"מ נ' שי מנשה – השבת אבדה
ת"א (ב"ש) 5062/01 אסולין נ' לקסן – מתקדם, שומרים
ע"א (ב"ש) איילון נ' מכון לב ואח' – מתקדם, שומרים
ת"א מאיר חדד נ' עיריית צפת – מתקדם, שומרים
ע"א 341/80 חוסיין נ' ששון ואח' – מתקדם, שומרים
ע"א 130/80 ביטון נ' חלמיש – מתקדם, שומרים
בג"ץ 1635/90 זרזבסקי נ. ראש הממשלה פד"ר מ"ה(1) 749 - לקורס בסיסי ה.
ע"ב 2/84 משה ניימן נגד יו"ר ועדת הבחירות המרכזית לכנסת האחד עשרה פד"ר ל"ט(2) 225 -
לקורס בסיסי ה- זכויות האדם.
בג"ץ 243/88 רוסיילדה קונסלס נ. תורג'מן פד"ר מה(2) 626 - לקורס בסיסי ז.
בג"ץ 4566/90 דקל נ. שר האוצר, פד"ר מה(1) 28
ע"א 241/80 עלי נ. ששון ואח' פד"ר לו(3) 289 לקורס מתקדם.
ע"א 5587/93 דניאל נחמני נ' רות נחמני פ"ד מ"ט(1) 485
דניאל 2401/95 רותי נחמני נ' דניאל נחמני פ"ד נ(4) 661- לקורס מתקדם.
בג"ץ 638/82 לוי נ' אמינוף פ"ד לו(4) 780 – קורס מתקדם, ניתוחי מתים
בג"ץ 66/81 המפכ"ל נ' בייזר פ"ד לה(4) 337 – קורס מתקדם, ניתוחי מתים
תמ"ש 8092/96 פלונית נ' בייח וולפסון – קורס מתקדם, ניתוחי מתים
חסי"מ (טבריה) 102/99 משטרן גולן נ' דרורי – קורס מתקדם, ניתוחי מתים
בש"פ 5700/91 יעקב אבידן נ' מדנ"י פ"ד מ"ו(1) 667.
בש"פ 537/95 גנימאת נ' מדנ"י פ"ד מ"ט(3) 335.
בג"ץ 6972/96 התנועה למען איכות השלטון נ' היועמ"ש פ"ד נא(2) 757 – מתקדם, עינוי דין
ע"א 322/74 גיבור נ' פואז חסן אסעד פ"ד כט(1) 223 – מתקדם, עינוי דין
ע"פ 786/84 מד"י נ' הררי ואח' פ"ד לט(2) 714 – מתקדם, עינוי דין
ע"פ 188/77 ורטהיים נ' מד"י פ"ד לב(2) 225 – מתקדם, עינוי דין
בש"פ 4575/99 מד"י נ' יאמין אוחנה – מתקדם, עינוי דין
בג"ץ 10/59 לוי נ' ביה"ד האזורי פ"ד יג(2) 1182 – מתקדם, השוואת בעלי דין
בג"ץ 290/65 אלתגר נ' ראש העירייה פ"ד כ(1) 29 – מתקדם, השוואת בעלי דין
ע"א 413/80 פלוני נ' פלונית פ"ד לה(3) 57 – מתקדם, השוואת בעלי דין
בג"ץ 4112/90 האגודה לזכויות האזרח נ' אלוף פיקוד הדרום פ"ד מד(4) 626 – מתקדם, השוואת בעלי דין

ע"מ (י-ם) 773/05 פלוני נ' פלוני – מתקדם, השוואת בעלי דין.
מ"ח 7929/96 כוזלי נ' מד"י נגד (1) 529 – מתקדם, השוואת בעלי דין.
ע"פ 111/99 שורף נ' מד"י נגד (3) 769 – מתקדם, השוואת בעלי דין.
ע"פ 599/87 חוברה נ' מד"י נגד מא (4) 514 – מתקדם, השוואת בעלי דין.
בש"פ 373/92 מד"י נ' עזאזמי – מתקדם, זכויות האסיר.
בג"ץ 221/80 דרויש נ' שב"ס – מתקדם, זכויות האסיר.
בג"ץ 4634 רופאים לזכויות אדם נ' השר לבט"פ – מתקדם, זכויות האסיר.
עע"א 4/82 ב"ש 904/82 מד"י נ' תמיר – מתקדם, זכויות האסיר.
בג"ץ 337/84 הוקמה נ' שר הפנים – מתקדם, זכויות האסיר.
בג"ץ 11/86 לואיס נ' מד"י – מתקדם, זכויות האסיר.
עע"א 4714/04 רע"ב 5614/04 יגאל עמיר נ' שב"ס – מתקדם, זכויות האסיר.
בג"ץ 2245/06 ח"כ נטע דבורין נ' שב"ס – מתקדם, זכויות האסיר.
בג"ץ 881/78 מוצלח ואחי' נ' מפקד כלא דמון ואחי' – מתקדם, זכויות האסיר.
ב"ש (נצ') 324/88 ת"פ (נצ') 151/87 פדידה נ' מד"י – מתקדם, זכויות האסיר.
בש"פ 10697/05 אזברגה נ' מד"י – מתקדם, זכויות האסיר.
בג"ץ 245/66 בוסתנאי סחה המכונה "בוסי" נ' המפקח הכללי למשטרת ישראל, פ"ד כ (4) 441 – מתקדם, תקנת השבים.
על"ע 18/84 עדי כרמי נ' פרקליט המדינה, פ"ד מד (1) 353 – מתקדם, תקנת השבים.
בג"ץ 1935/93 שלמה מחפוד נ' השר לענייני דתות, פ"ד מח (1) 752 – מתקדם, תקנת השבים.
על"ע 8856/00 מוחמד אל נסאסרה נ' לשכת עורכי-הדין בישראל הוועד המרכזי, פ"ד נו (1) 258 – מתקדם, תקנת השבים.
על"ע 3761/00 אלכסנדר קוסטין נ' לשכת עורכי-הדין בישראל הוועד המרכזי, פ"ד נו (2) 227 – מתקדם, תקנת השבים.
בג"ץ 4668/01 ח"כ יוסי שריד יושב-ראש האופוזיציה נ' ראש-הממשלה אריאל שרון, פ"ד נו (2) 265 – מתקדם, תקנת השבים.
בג"ץ 5304/92 פר"ח 1992 סיוע לנפגעי חוקים ותקנות למען ישראל אחרת - עמותה נ' שר המשפטים פ"ד מז 715. – מתקדם, מאסר לשם פירעון חוב
רע"א 4445/96 שאול בר-נוי נ' המוסד לביטוח לאומי פ"ד נא (4) 571 – מתקדם, מאסר לשם פירעון חוב
בש"פ 5492/98 יצחק ברונסון נ' מדינת ישראל, פ"ד נב (4) 116 – מתקדם, מעצר לפני הכרעת דין
בש"פ 6350/97 זאב רוזנשטיין נ' מדינת ישראל תק-על (3) 97 123 – מתקדם, מעצר לפני הכרעת דין
דני"פ 2316/95 עימאד גנימאת נ' מדינת ישראל, פ"ד מט (4) 589 – מתקדם, מעצר לפני הכרעת דין
בש"פ 4190/97 עמוס אבוקסיס נ' מדינת ישראל, פ"ד נא (3) 651 – מתקדם, מעצר לפני הכרעת דין
בש"פ 8087/95 שלמה זאדה נ' מדינת ישראל, פ"ד נ (2) 133 – מתקדם, מעצר לפני הכרעת דין
ה"פ (ת"א) 933/79 אנדריאס רוטגר נגד מדינת ישראל – מתקדם, השבת אבדה.
א.כ. 000023/02 האפוטרופוס הכללי נגד ב' צ' פ' – מתקדם, השבת אבדה.
ע"פ 27242-04-11 מאיר אלמוג נגד מדינת ישראל – מתקדם, השבת אבדה.
ת"א 22363/99 גלגלים (2000) איתור רכב בע"מ נ' פריצקר רוני – מתקדם, השבת אבדה.
ע"א 546/78 בנק קופת עם בע"מ נגד אליעזר הנדלס ומדינת ישראל – מתקדם, השבת אבדה.
ד"נ 13/80 אליעזר הנדלס נגד בנק קופת עם בע"מ ומדינת ישראל – מתקדם, השבת אבדה.

ו. דרכי הוראה והערכה

1. דרכי ההוראה

הנושאים יילמדו בדרכים אלה:

1. הוראה פרונטלית.

2. סדנאות.

3. משפטים מבווימים.

4. ביקורים בבתי משפט ודיון על המשפט.

5. ימי עיון בהשתתפות מומחים למשפט.

6. הרצאות תלמידים על עבודותיהם (פרו-סמינר)

הנושאים יילמדו בדרכים שונות, כדי שהתלמידים יעמדו על רבגוניות הנושא והיבטיו השונים.

2. הבחינה

בסוף כל שנת לימודים יתקיימו בחינות והערכת הישגים כנדרש, בחינת הגמר תתחלק לשני חלקים:

2 יחידות באמצע כיתה י"א.

2 יחידות לימוד בסוף שליש ב' של כיתה י"א.

הבחינה תדרוש מן התלמיד להכיר נושאים שונים של מערכת המשפט, וכן ליישם את הנושאים שלמד על מקרה חדש ("קייס" – אירוע) שיקבל בטופס הבחינה.

העבודה בכתב תשלים את יחידת הלימוד החמישית.

התלמידים יוכלו לבחור באחת משני מסלולי לימוד: לימוד 2 יח"ל. במקרה כזה ילמד התלמיד את התכנית של כיתה י"א או לימוד 5 יח"ל, ובמקרה כזה ילמד התלמיד את התכנית בשלמותה.

תלמידים שיבחרו בכך יוכלו להבחן ב- 2 יחידות בכתב י"א, להבחן ב- 2 יחידות נוספות סוציולוגיה/ כלכלה/ פסיכולוגיה/ מדעי המדינה, ולהגיש עבודת סיום באחד מן המקצועות האמורים או במשפט עברי. גם תלמידים אלו יזוכו ב- 5 יחידות לימוד.

שאלון הבחינה יכלול ברובו שאלות סגורות, וכן אירוע שמטרתו להביא למחשבה עצמית של התלמיד. כל מרצה יוכל להוסיף שאלות מיוחדות לתלמידיו, בהיקף של 10% משאלות הבחינה.

3. משוב

מתקיים מעקב קבוע אחרי הצלחת נושאי ההוראה, ומידת העניין שנושאים אלה מעוררים.

מעקב זה נערך באמצעות שאלונים שהתלמידים משיבים עליהם בתום שנת הלימודים.

על סמך הניסיון המצטבר ותגובות התלמידים אנו מגוונים את נושאי ההוראה ומרעננים את תכני הלימוד. כמו כן אנו משפרים באופן שוטף את ספרי הטקסטים הנלמדים במסגרת הקורס.